

**Shurtan gaz-kimyoo kompleksining 6401-separatoridan ajratilgan
chiqindi suyuq fraksiyasining tarkibini o'rganish**

Jamolov Ma'murjon Azmiddin o'g'li

Jamolov1997@gmail.com

SHAHRISABZ DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

Annotatsiya: tezisda Shurtan gaz-kimyoo kompleksining 6401-separatoridan ajratilgan chiqindi suyuq fraksiyasining tarkibini o'rganish natijalari tasvirlangan

Аннотация: В тезисе описаны результаты изучения состава жидкой фракции отхода, выделенного из сепаратора-6401 Шуртанского газохимического комплекса.

Abstract: In the thesis the results of a study of the composition of the liquid fraction of the deposit, taken from the separator-6401 of the Shurtan gas chemical complex are presented.

Kalit so'zlar: Shurtan GKM, tabiiy gaz, 6401-ajratuvchi, chiqindilarni qayta ishlash.

Ключевые слова: ШГХК, натуральный газ, 6401- сепаратор, переработка отходов.

Keywords: SHGCC, natural gas, 6401- separator, waste treatment

Neft va gaz sanoatining chiqindilari va neftni qayta ishlashning qo'shimcha mahsulotlari, kimyoviy tarkibi, fazaviy holati va fizik-kimyoviy (fizik-mexanik) xususiyatlari jihatidan bir-biriga o'xshamaydigan moddalarning murakkab ko'p komponentli aralashmalaridir. Shuning uchun ular texnik jihatdan eng murakkab qayta ishlash ob'ektlaridan biridir. Bu ushbu turdagi chiqindilarning tasnifini ishlab chiqish qiyinligini aniqlaydi. Shuning uchun neft va gaz sanoati chiqindilari va neftni qayta ishlash yon mahsulotlarining kompleks tasnifini ishlab chiqish dolzarb vazifadir

6401 - separator (a) chiqindilari bir necha bosqichda tozalandi, avval aralash filtrlandi, shunda qora yog'li qattiq qism (B) filtrda qoladi va suyuq qism (D) filtrdan o'tkaziladi. Filtrat (D) cho'kindi va ikki qatlamga bo'lingan, yog'li qismi asosan suyuq uglevodorodlar (F) aralashmasidan tashkil topgan organik qatlam, pastki qismi esa suv (E). Organik qatlam Na₂SO₄ bilan quritilgan, distillangan va harorati 65-100 0C, F-1,100-130 0C, F-2 va T \ u003e 130 0C bo'lgan 3 fraktsiya olingan. F-3.Qora yog'li modda (B) quritilgan va kukunli qora modda (C) olingan.

Suyuq yog'li qatlamni distillash natijasida olingan fraktsiyalarning tarkibi (F1, F2, F3) spektroskopiyani xromato-massa usuli bilan o'rganildi va topilgan ilmoq keyingi molekulyar og'irliklarga ega. (1-jadval)

Thermo Fisher Scientific firmasining (AQSh) uch kvadrupolli mass-spektrometri bilan bog'langan gaz xromatografi.

Xromatografiya shartlari: kapillyar ustun (0,2 μm x 0,25 mm x 30 m), 5% bifenil dimetilsiloksan bilan singdirilgan; -geliy tashuvchi gaz; - oqim 1 ml/min. - karnay termostatining harorati-280°s 20°S/min tezlikda- - - injektor va mass-spektrometriya detektorining harorati-250°S-oqimning bo'linishi (bo'linishi) rejimida 1 mkl in'ektsiya hajmi 1/5. - ionlash usuli-70 eV da elektron zarba. Xromatografik profilni ro'yxatdan o'tkazish X Calibur dasturi yordamida m/z 50-1500 massa oralig'ida amalga oshirildi.

1-jadval Suyuq yog'li qatlamni distillash natijasida olingan fraktsiyalarning molekulyar massalari (F1, F2, F3).

F1		F2		F3	
№	Mr	№	Mr	№	Mr
1	74,12	1	112,13	1	398,39
2	234,13	2	92,06	2	372,38
3	218,18	3	142,08	8	380,44
4		4	128,01	4	352,41
5		5	282,26	5	324,38
6		6	142,08	6	310,36
7		7	156,19	7	310,36

Ta'limning zamonaviy transformatsiyasi

8		8	134,11	8	296,34
9		9	120,09	9	296,34
10		10	120,09	10	282,33
11		11	106,08	11	282,33
12		12		12	268,31
13		13		13	268,31
14		14		14	254,3
15		15		15	282,33
16		16		16	254,3
17		17		17	226,27
18		18		18	240,28
19		19		19	282,33
20		20		20	226,27
21		21		21	212,25
22		22		22	132,09

Shunday qilib, Shurtan gaz-kimyoviy kompleksining 6401 tozalash inshootlarining chiqindi suvlari filtrlash usuli bilan ajratildi. Organik qism bir necha fraktsiyalarga bo'lingan va tozalangan moddalarning tarkibi mass-spektrometriya usuli bilan o'rganilgan.

Adabiyot:

1. Pimenov A. A., Bykov D. E., Vasilev A. V. neft va gaz sanoati chiqindilari va neftni qayta ishlashning yon mahsulotlarini tasniflashga yondashuvlar to'g'risida. // Вестн. Самар. гос. техн. ун-та. сер. технические науки. 2014. № 4 (44). С. 183-190.

Литература:

1. Пименов А.А., Быков Д.Е., Васильев А.В. О подходах к классификации отходов нефтегазовой отрасли и побочных продуктов нефтепереработки. // Вестн. Самар. гос. техн. ун-та. сер. технические науки. 2014. № 4 (44). С. 183-190.

References:

1. 1. *Pimenov A.A., Bykov D.E., Vasiliev A.V.* On approaches to the classification of oil and gas industry waste and by-products of oil refining. // Vestn. Samar. state tech. university ser. Technical science. 2014. No. 4 (44). pp. 183-190.